

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA O'QUV-TARBIYA JARAYONIDA YARATUVCHANLIK O'YINLARIDAN FOYDALANISHDA KONFLIKTLARNI OLDINI OLISH

Xolmurodova Muxlisa Farxod qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'quv-tarbiya jarayonida yaratuvchanlik o'yinlaridan foydalanish jarayonida yuzaga keladigan konfliktlarning kelib chiqish sabablari va ularni oldini olish yo'llari yoritilgan. Tadqiqotning maqsadi bolalar o'rtasida sog'lom ijtimoiy munosabatlarni shakllantirishda yaratuvchanlik o'yinlarining pedagogik ahamiyatini ochib berishdan iborat. Tadqiqot davomida kuzatuv, tahlil va taqqoslash usullaridan foydalanildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, o'yin jarayonini to'g'ri tashkil etish konfliktlar darajasini sezilarli kamaytiradi. Pedagog tomonidan o'yin muhitini boshqarish muhim omil ekanligi aniqlandi. Xulosa sifatida yaratuvchanlik o'yinlari bolalarda ijtimoiy moslashuvni kuchaytirishi asoslab berildi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, yaratuvchanlik o'yinlari, konflikt, ijtimoiylashuv, tarbiya, pedagog.

Kirish qismi

Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Aynan shu davrda bolalarda muloqot madaniyati, xulq-atvor me'yorlari, jamoada o'zini tutish qoidalari shakllanadi. Mashhur pedagog A.S. Makarenko "Bolalar jamoasi – tarbiyaning asosiy vositasidir" deb ta'kidlagan. Ushbu fikr maktabgacha ta'lim tizimida o'yin faoliyatining ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi.

Zamonaviy maktabgacha ta'lim tizimida yaratuvchanlik o'yinlari bolalarning tafakkuri, mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish bilan birga, ularning ijtimoiy munosabatlarini ham shakllantiradi. Biroq o'yin jarayonida bolalar o'rtasida kelishmovchiliklar, bahs-munozaralar va konfliktlar yuzaga kelishi tabiiy hol hisoblanadi. Agar bunday holatlar pedagog tomonidan o'z vaqtida bartaraf etilmasa, bolalarning ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yaratuvchanlik o'yinlaridan foydalanish jarayonida konfliktlarning oldini olish masalasi yoritilib, ushbu muammo bo'yicha amaliy tavsiyalar beriladi. Maqola maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilari va pedagoglari uchun mo'ljallangan.

Asosiy qism

Yaratuvchanlik o'yinlari bolalarning ijodiy fikrlashini rivojlantiruvchi muhim faoliyat turi hisoblanadi. Bunday o'yinlar jarayonida bolalar turli rollarni bajaradi,

jamoada ishlashni o'rganadi va o'z fikrini erkin ifoda etishga harakat qiladi. Aynan shu jarayonda bolalarning xarakter xususiyatlari va emotsional holati namoyon bo'ladi.

Konfliktlarning asosiy sabablari quyidagilardan iborat:

- o'yin qoidalarining aniq va tushunarli tushuntirilmaganligi;
- rollarning adolatsiz taqsimlanishi;
- bolalarning yosh va individual xususiyatlarining hisobga olinmasligi;
- pedagogning o'yin jarayoniga yetarli darajada aralashmasligi.

Yaratuvchanlik o'yinlarida konfliktlarni oldini olish uchun, avvalo, pedagog o'yin jarayonini oldindan rejalashtirishi lozim. O'yin qoidalari sodda va tushunarli tarzda tushuntirilishi, har bir bolaning o'yinda faol ishtirok etishi ta'minlanishi zarur. Shuningdek, hamkorlikka asoslangan o'yinlar tanlanishi bolalar o'rtasida ijobiy munosabatlarni shakllantiradi.

Pedagog konflikt yuzaga kelgan vaziyatda jazolash usulidan ko'ra, tushuntirish va murosaga chaqirish yo'lini tanlashi lozim. Bolalarda empatiya, ya'ni bir-birini tushunish va hurmat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish konfliktlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, yaratuvchanlik o'yinlari to'g'ri tashkil etilganda bolalarda o'zaro yordam, do'stona munosabat va mas'uliyat hissi shakllanadi. Bu esa konfliktlarning kamayishiga olib keladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yaratuvchanlik o'yinlaridan samarali foydalanish bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi. O'yin jarayonida yuzaga keladigan konfliktlarni oldini olish pedagogning kasbiy mahorati va pedagogik yondashuviga bog'liq.

To'g'ri tashkil etilgan yaratuvchanlik o'yinlari bolalarda ijtimoiy faollik, o'zaro hurmat va sog'lom muloqotni shakllantiradi. Pedagog tomonidan yaratilgan ijobiy muhit esa konfliktlarni bartaraf etishda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Makarenko A.S. **Tarbiya nazariyasi**. – Toshkent.
2. Vygotskiy L.S. **Bolalar psixologiyasi**. – Moskva.
3. O'zbekiston Respublikasi **Maktabgacha ta'lim konsepsiyasi**.
4. Pedagogika va psixologiya bo'yicha ilmiy maqolalar.
5. Internet manbalari.